

Έφθε η ώρα να τελειώσει η κυβέρνηση του Emmanuel Macron

Κάθε λίγους μήνες, ο Γάλλος πρόεδρος Emmanuel Macron διορίζει νέα κυβέρνηση, χωρίς ο πρωθυπουργός του να αποκτά ποτέ πραγματική βάση στήριξης. Το βασικό πρόβλημα είναι, ωστόσο, ο πρόεδρος ο ίδιος και μια δογματική ατζέντα λιτότητας, που οι περισσότεροι Γάλλοι απορρίπτουν.

Η άρνηση του Macron να σεβαστεί τα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών του Ιουλίου 2024 και το πείσμα του να διορίζει πρωθυπουργούς από τη Δεξιά και την κεντροδεξιά οδήγησε σε μια πολιτική και συνταγματική κρίση.

Στην Γαλλία, ένα καινούργιο κοινωνικό κίνημα γεννημένο στη μέση του καλοκαιριού απειλεί να “μπλοκάρει τα πάντα” ξεκινώντας από την Πέμπτη, 10 Σεπτεμβρίου, ως διαμαρτυρία για τα μέτρα λιτότητας που θέλει να επιβάλει η κυβέρνηση. Προς έκπληξη όλων, ο Πρωθυπουργός Francois Bayrou κάλεσε σε ψήφο εμπιστοσύνης για την κυβέρνηση του τη Δευτέρα 8 Σεπτεμβρίου, παρόλο που είναι σχεδόν βέβαιο πως θα αποτύχει.

Και πράγματι, ο Bayrou έχασε την ψήφο εμπιστοσύνης, με 364 βουλευτές να ψηφίζουν κατά και 194 υπέρ. Αυτό σημαίνει πως ακόμα ένας πρωθυπουργός εξαναγκάζεται σε παραίτηση, μια εξέλιξη που μπορεί να κόψει εν τη γενέσει την κινητοποίηση που ετοιμάζεται. Τουλάχιστον, σε αυτό ελπίζει ο Πρόεδρος Emmanuel Macron.

Με την Γαλλία βυθισμένη σε μια μείζονα καθεστωτική κρίση για πάνω από ένα χρόνο, τα γεγονότα των επόμενων ημερών υπόσχονται να είναι καθοριστικά. Θα σημάνουν επιτέλους την κατάρρευση του Μακρονισμού και των νεοφιλελεύθερων πολιτικών του; Μπορούν να αποτελέσουν ευκαιρία για την ριζοσπαστική αριστερά, ή αυξάνεται ο κίνδυνος ανόδου της ακροδεξιάς στην εξουσία; Όλα θα εξαρτηθούν από την δύναμη και την εξέλιξη αυτού του κινήματος και της συμμαχίας του με εργατικά σωματεία και αριστερά κόμματα.

Η επίμονη νεοφιλελεύθερη επίθεση των Μακρονικών

Στις 15 Ιουνίου, ελπίζοντας να εκμεταλλευτεί την καλοκαιρινή πολιτική απάθεια, ο Bayrou παρουσίασε τον προϋπολογισμό του για τα επόμενα έτη σε μια συνέντευξη τύπου με αποκαλυπτικές υπόνοιες. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του, η Γαλλία “βρίσκεται σε κατάσταση ακραίου κινδύνου” λόγω του υπερβολικού της χρέους (114% του ΑΕΠ) και του ελλείμματος της (5.4% του ΑΕΠ).

Ο Bayrou, μέλος του Μακρονικού συνασπισμού, ζήτησε για αυτό το λόγο την εξοικονόμηση επιπλέον €43.8 δισεκατομμυρίων έως το 2026. Αυτή η εξοικονόμηση, φυσικά, θα γινόταν εις βάρος της εργατικής τάξης: μια ακόμα μεταρρύθμιση του ταμείου ανεργίας, τη μη αντικατάσταση ενός στους τρεις δημοσίους υπαλλήλους που συνταξιοδοτείται, το πάγωμα των συντάξεων, κοινωνικών παροχών, του προϋπολογισμού τοπικών διοικήσεων, την μείωση των φαρμάκων που καλύπτονται από τα ταμεία, νέες ιδιωτικοποιήσεις, και πάει λέγοντας.

Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά, ο Bayrou υποσχέθηκε την ακύρωση δύο δημοσίων αργιών χωρίς ανταπόδοση, το ισοδύναμο δηλαδή του να δουλεύει κάθε εργάτης ένα επιπλέον 4μηνο δωρεάν κατά την διάρκεια της ζωής του. Επιπλέον, ο προϋπολογισμός του στρατού προβλέπεται να αυξηθεί ακόμα περισσότερο ως το 2026 (€64 δισ. από τα €32 δισ. που ήταν το 2017) ενώ για την οικολογική μετάβαση, τα νοσοκομεία και την παιδεία θα παραμείνει πολύ χαμηλότερα από τα απαιτούμενα επίπεδα.

Ο Bayrou με αυτόν τον τρόπο ακολουθούσε επίμονα την πολιτική των προκατόχων του κατά την διάρκεια της εποχής του Macron: μια πολιτική “οικονομίας της προσφοράς” που έγκειται στην συμπίεση των φτωχών προς όφελος των πλουσίων. Εξ αυτού δεν τίθεται ζήτημα της επαναφοράς του φόρου πλούτου (απώλεια €4.5 δισ. εσόδων ετησίως), κατάργηση της γραμμικής φορολόγησης σε έσοδα κεφαλαίων (**€9 δισ. ετησίως**) ή επανεξέταση των επιδοτήσεων σε εταιρείες χωρίς καμία κοινωνική ή οικολογική αντιστάθμιση (€211 δισ.) ακριβώς αυτές οι πολιτικές της μείωσης των φόρων σε επιχειρήσεις και τα πλουσιότερα νοικοκυριά διέυρυναν σε τέτοιο βαθμό το δημόσιο έλλειμμα και οδήγησαν στην τρέχουσα κατάσταση του χρέους. Από τότε που ήρθε στην εξουσία το 2017, ο Macron δημιούργησε 1 τρισεκατομμύριο ευρώ σε χρέος. Εν τω μεταξύ, ο πλούτος των πεντακοσίων πλουσιότερων στην Γαλλία διπλασιάστηκε.

Ο απερχόμενος πρωθυπουργός, που υποστήριξε όλες τις αλλεπάλληλες κυβερνήσεις της εποχής Macron, είναι ένας εκ των υπευθύνων για την διόγκωση του δημοσίου χρέους. Τώρα θέλει να επιβάλει στους οικονομικά ασθενέστερους να το πληρώσουν. Ουδεμία έκπληξη λοιπόν που το σχέδιο του Bayrou προκάλεσε διαμάχη. Η άρνηση του Macron να σεβαστεί τα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών του Ιουλίου 2024, που κερδήθηκαν από τον συνασπισμό Νέο Λαϊκό Μέτωπο (Nouveau Front Populaire ,NFP) και το πείσμα του να διορίζει πρωθυπουργούς από την Δεξιά και την κεντροδεξιά οδήγησε σε μια άνευ προηγουμένου πολιτική και συνταγματική κρίση. Η επικείμενη οικονομική και κοινωνική κρίση θα είναι μάλλον εκρηκτική.

«Ας μπλοκάρουμε τα πάντα»

Ήδη από το καλοκαίρι μια αίτηση ενάντια στον νόμο του Duplomb περί γεωργίας, που κυρίως σκόπευε να επιτρέψει τη χρήση της χρήσης του acetamiprid (ενός τοξικού ζιζανιοκτόνου), μάζεψε πάνω από δύο εκατομμύρια υπογραφές. Ήταν ένα ρεκόρ για τέτοιου είδους δημοκρατικά εργαλεία, προϊδεάζοντας για ένα τεταμένο κοινωνικό κλίμα.

Κατά την διάρκεια του καλοκαιριού, τα mainstream μίντια περιέγραφαν την λαϊκή κινητοποίηση σχεδιασμένη για τις 10 Σεπτεμβρίου ως ένα κίνημα που ήταν μερικές φορές «νεφελώδες» και «συγχυσμένο», μερικές φορές «συνωμοσιολογικό» ή «ακροδεξιό», ή ακόμα και «σχεδιασμένο από την Ρωσία». Είναι αλήθεια πως το σύνθημα «Ας μπλοκάρουμε τα πάντα» φαίνεται να είναι ένα πολυδιάστατο κάλεσμα από όλες τις δομές των social media.

Οι εμπνευστές του καλέσματος αποτελούν ένα μυστήριο: ξεκίνησε αρχικά από τους «Les essentiels», μια ομάδα που προωθεί την έννοια της εθνικής κυριαρχίας της Γαλλίας που εμφανίστηκε στα μέσα του Μαΐου στα social media, ειδικότερα το Tik Tok. Αρχικά περιθωριακή, το ακροατήριο της εξερράγη τον Ιούλιο μετά τις ανακοινώσεις του Bayrou. Στην [ιστοσελίδα](#) τους, οι Les essentiels ισχυρίζονται πως έχουν εκπροσώπους και εξηγούν τις προτάσεις τους για ένα σχέδιο που ονομάζουν «Ανεξάρτητη Γαλλία»: έξοδος από την Ευρωπαϊκή Ένωση, μείωση δαπανών εργοδοτών, δημιουργία ενός εθνικού δανείου για την επαναγορά δημοσίου χρέους, και επαναφορά θέσεων εργασίας μέσω δασμών στις εισαγωγές. Αποκηρύσσουν τα μέσα ενημέρωσης, κατηγορώντας τα πως ευθυγραμμίζονται με τα συμφέροντα των ισχυρών, και ισχυρίζονται πως η Γαλλία είναι στα χέρια μυστικών δικτύων (κυρίως Ελευθεροτεκτόνων), που τους δίνει έναν συνωμοσιολογικό τόνο. Πέραν της απαγόρευσης «μυστικιστικών συνδέσεων» σε όσους έχουν επιρροή και εξουσία λήψης αποφάσεων, καλούν για την διάλυση των πολιτικών κομμάτων, τα οποία κατηγορούν πως πνίγουν την δημοκρατία.

Αλλά η 10η Σεπτεμβρίου μετά εξελίχθηκε σε σημείο αναφοράς για κάθε είδους διαμαρτυρία, το φαινόμενο της χιονοστιβάδας των social media αραίωσε την φασιστική και συνωμοσιολογική ρητορική, και τα κοινωνικά αιτήματα πήραν την πρωτοκαθεδρία πάνω από όλα τα υπόλοιπα. Στην σελίδα [«Indignons-nous, bloquons tout»](#) (Ας θυμώσουμε, ας μπλοκάρουμε τα πάντα), που φέρνει σε επαφή τις περισσότερες εκ των πρωτοβουλιών, ο μόνος στόχος είναι η αντίσταση στο σχέδιο του Bayrou και η ανατροπή της κυβέρνησης. Αυτό που βλέπουμε να αναδύεται είναι ένα κίνημα χωρίς μια συγκεκριμένη σημαία, που χτίζεται έξω από τις συνηθισμένες οργανώσεις και μεγαλώνει βδομάδα τη βδομάδα, μέσω τοπικών γενικών συνελεύσεων, τοπικών καναλιών Telegram, ομάδων εργασίας, και χειροποίητων φυλλαδίων.

Κάθε τοπική ομάδα είναι σκηνή για έντονες αντιπαραθέσεις ανάμεσα σε πρώην *κίτρινα γιλέκα*, δεξιούς και αριστερούς ψηφοφόρους, αριστερούς ακτιβιστές, συνδικαλιστές, και απλούς πολίτες χωρίς κομματικές ταυτότητες. Φοιτητές, εργάτες από διάφορους τομείς, άνεργοι, και συνταξιούχοι συζητάνε περί δικαιότερης φορολόγησης και τρόπους να μπλοκάρουν τα πάντα (να αρνηθούν να αγοράσουν πράγματα, να αδειάσουν τους τραπεζικούς τους λογαριασμούς, να οργανώσουν άρνηση πληρωμών στα διόδια αυτοκινητόδρομων, διαμαρτυρίες, απεργίες, καταλήψεις πλατειών ή κυκλικών κόμβων κλπ.).

Ενώ οι απαρχές του κινήματος, που ξεκίνησε από τα social media συνδεδεμένο με ζητήματα δίκαιης φορολόγησης και είναι μη κομματικό, μπορεί να θυμίζει τα *κίτρινα γιλέκα*, υπάρχει μια κύρια διαφορά: αυτή τη φορά οι αριστερές οργανώσεις αποφάσισαν να ενταχθούν στις γραμμές του

εξαρχής. Ανάμεσα στα πολιτικά κόμματα, το France Insoumise, ακολουθούμενο από τα Nounveau Parti Anticapitalise, Revolution Permanente, τους Πράσινους, τους Κομμουνιστές, ακόμα και από το Parti Socialiste, ανακοίνωσαν πως θα στηρίξουν ή υπηρετήσουν το κίνημα, ενώ επέμεναν στην σημασία της ανεξαρτησίας και αυτονομίας του.

Κάποια από τα σωματεία, πιεσμένα από τα μέλη τους, αποφάσισαν να συμμετέχουν στο κίνημα: το Confédération Générale du Travail (CGT) κάλεσε σε απεργία στις 10 Σεπτεμβρίου, ενώ προειδοποίησε ενάντια σε προσπάθειες τις ακροδεξιές να παρεισφρήσει στο κίνημα, το ίδιο έπραξαν και το Solidaires και διάφορα άλλα τοπικά σωματεία. Το Confédération Française Démocratique du Travail (CFDT) και οι ομοσπονδίες του Force Ouvrière, που είναι πιο δεξιά, απέχουν από την απεργία στις 10 Σεπτεμβρίου, αλλά ο διασωματειακός συνασπισμός κάλεσε για κινητοποίηση στις 18 Σεπτεμβρίου. Πολλά σωματεία και οργανώσεις νέων έχουν καλέσει για κινητοποίηση στις 10 Σεπτεμβρίου, όπως και οργανώσεις τις κοινωνίας των πολιτών, σαν το ATTAC, φεμινιστικές οργανώσεις όπως το κίνημα #NousToutes, και κλιματικές και περιβαλλοντικές ομάδες όπως το Earth Uprisings.

Το Rassemblement National της Marine Le Pen, από την μεριά του, αποφάσισε να μη συμμετέχει στην κινητοποίηση και δήλωσε πως «δεν έχει καμία πρόθεση να οργανώσει διαδηλώσεις.» Αυτό δε σημαίνει πως δε θα υπάρξουν ακροδεξιοί ακτιβιστές ή ψηφοφόροι στο κίνημα, όπως συνέβη και με το κίνημα των Κίτρινων Γιλέκων. Οι υποστηρικτές του Macron και η ακροδεξιά, φυσικά, θα απέχουν.

Στο καλό Bayrou, και Macron;

Απέναντι στην προοπτική μιας εκρηκτικής κοινωνικής κινητοποίησης και γνωρίζοντας ότι ο προϋπολογισμός του δύσκολα θα περνούσε, ο Bayrou αποφάσισε να ζητήσει ψήφο εμπιστοσύνης. Όλα τα αριστερά κόμματα —συμπεριλαμβανομένου του Σοσιαλιστικού—, καθώς και το Rassemblement National, ανακοίνωσαν πως δεν θα τον στηρίξουν.

Τώρα που ο Bayrou έπεσε, υπάρχουν διάφορα πιθανά σενάρια. Το πρώτο είναι ότι ο Macron θα επιχειρήσει να σχηματίσει νέα κυβέρνηση. Έχοντας αρνηθεί για πάνω από έναν χρόνο να διορίσει πρωθυπουργό από το NFP, παρά τη νίκη του στις εκλογές, είναι απίθανο να αλλάξει στάση. Μπορεί, αντίθετα, να διορίσει για τρίτη φορά έναν πρωθυπουργό από το κεντροδεξιό του στρατόπεδο — όπως τον σημερινό υπουργό Εσωτερικών Bruno Retailleau ή τον προκάτοχό του Gérald Darmanin. Ωστόσο, μια τέτοια κυβέρνηση θα δυσκολευτεί να κυβερνήσει και να περάσει τον προϋπολογισμό, παρατείνοντας την κρίση του καθεστώτος.

Μια άλλη εκδοχή είναι ο σχηματισμός κυβέρνησης συνασπισμού, από τους Républicains έως το Parti Socialiste, με ορισμένες παραχωρήσεις, όπως την επαναφορά των δύο αργιών. Η πολιτική αυτοκτονία του Bayrou ίσως κρύβει μια τακτική: την πρόκληση πίεσης στις χρηματοπιστωτικές αγορές ώστε να αναγκαστεί το Parti Socialiste να ενεργήσει «υπεύθυνα».

Ωστόσο, το κοινωνικό κλίμα και οι τοπικές εκλογές του Μαΐου 2026 μπορεί να αποτρέψουν το Parti Socialiste από το να προδώσει την Αριστερά για άλλη μια φορά. Ο Macron θα μπορούσε επίσης να

διορίζει πρωθυπουργό από το Rassemblement National, που ήταν πρώτο κόμμα στις τελευταίες εκλογές, αλλά το RN απαιτεί πρόωρες εκλογές.

Αυτό είναι το δεύτερο σενάριο: νέα διάλυση του κοινοβουλίου, δεύτερη από την αρχή της δεύτερης θητείας του Macron το 2022. Εκτός από το RN, και το France Insoumise ζητά διάλυση. Ο Macron δήλωσε αρκετές φορές πρόσφατα πως δεν θα διαλύσει την Εθνοσυνέλευση αν πέσει η κυβέρνηση — αλλά δεν είναι γνωστός για τη συνέπειά του. Μια επιστροφή στις κάλπες, πάντως, θα μπορούσε να απορροφήσει τη δυναμική του κινήματος και να αποδυναμώσει τις λαϊκές κινητοποιήσεις.

Το τρίτο σενάριο θα ήταν η παραίτηση του ίδιου του Macron. Δεδομένου ότι φέρει την κύρια ευθύνη για την κρίση, αυτό θα ήταν το πιο αξιοπρεπές δημοκρατικό αποτέλεσμα. Άλλωστε, πρόσφατες δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι το 67% των Γάλλων επιθυμεί την αποχώρησή του. Ωστόσο, ο Macron φαίνεται υπερβολικά προσκολλημένος στον θρόνο του για να κάνει ένα τέτοιο βήμα. Το France Insoumise έχει ήδη ανακοινώσει ότι θα καταθέσει εκ νέου πρόταση μομφής, αλλά οι αυστηροί κανόνες καθιστούν δύσκολη την επιτυχία της — κάτι που άλλωστε δεν έχει συμβεί ποτέ στην Πέμπτη Δημοκρατία από το 1958.

Ενώ το πρώτο σενάριο θα ανακύκλωνε τον φαύλο κύκλο του Μακρονισμού, η διάλυση ή η παραίτηση θα οδηγούσε σε εκλογές. Σε αυτή την περίπτωση, θα απαιτηθεί μια ενωμένη Αριστερά, βασισμένη σε ρήξη με το υπάρχον σύστημα παραγωγής και κατανάλωσης. Η πρόσφατη ήττα της Καμάλα Χάρις στις ΗΠΑ απέδειξε ότι, όταν η Αριστερά εγκαταλείπει το κοινωνικό της πρόγραμμα και συνεχίζει να οπλίζει ένα γενοκτονικό καθεστώς όπως το Ισραήλ, η Ακροδεξιά είναι αυτή που κερδίζει.

Ωστόσο, η γαλλική Αριστερά παραμένει διχασμένη, και ορισμένοι —ιδίως στο Σοσιαλιστικό Κόμμα— ελπίζουν να δημιουργήσουν έναν νέο εκλογικό συνασπισμό χωρίς την Ανυπότακτη Γαλλία, που πρακτικά θα οδηγούσε σε εκλογική ήττα.

Το αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής κρίσης και οι συνέπειες της πτώσης του Bayrou εξαρτώνται από την δύναμη του κοινωνικού κινήματος που θα ξεκινήσει στις 10 Σεπτεμβρίου. Είναι συνδεδεμένα. Η ερώτηση είναι αν η παραίτηση του Bayrou θα εκτονώσει την λαϊκή δυσαρέσκεια, ή αντιθέτως, λειτουργήσει ως καταλύτης. Άμα ο λαός βγει στους δρόμους, άμα τα σωματεία συμμετέχουν στο κίνημα, άμα αναδυθεί μια ενωμένη, ριζοσπαστική αριστερά, συνδεδεμένη με ένα ισχυρό λαϊκό κίνημα, είναι δυνατό να ηττηθεί και ο Μακρονισμός και η ακροδεξιά.

Μοιάζει με το τέλος μιας εποχής, όμως για την ώρα, τίποτα δεν είναι βέβαιο.

Μετάφραση του Κώστα Ζαχαριάδη